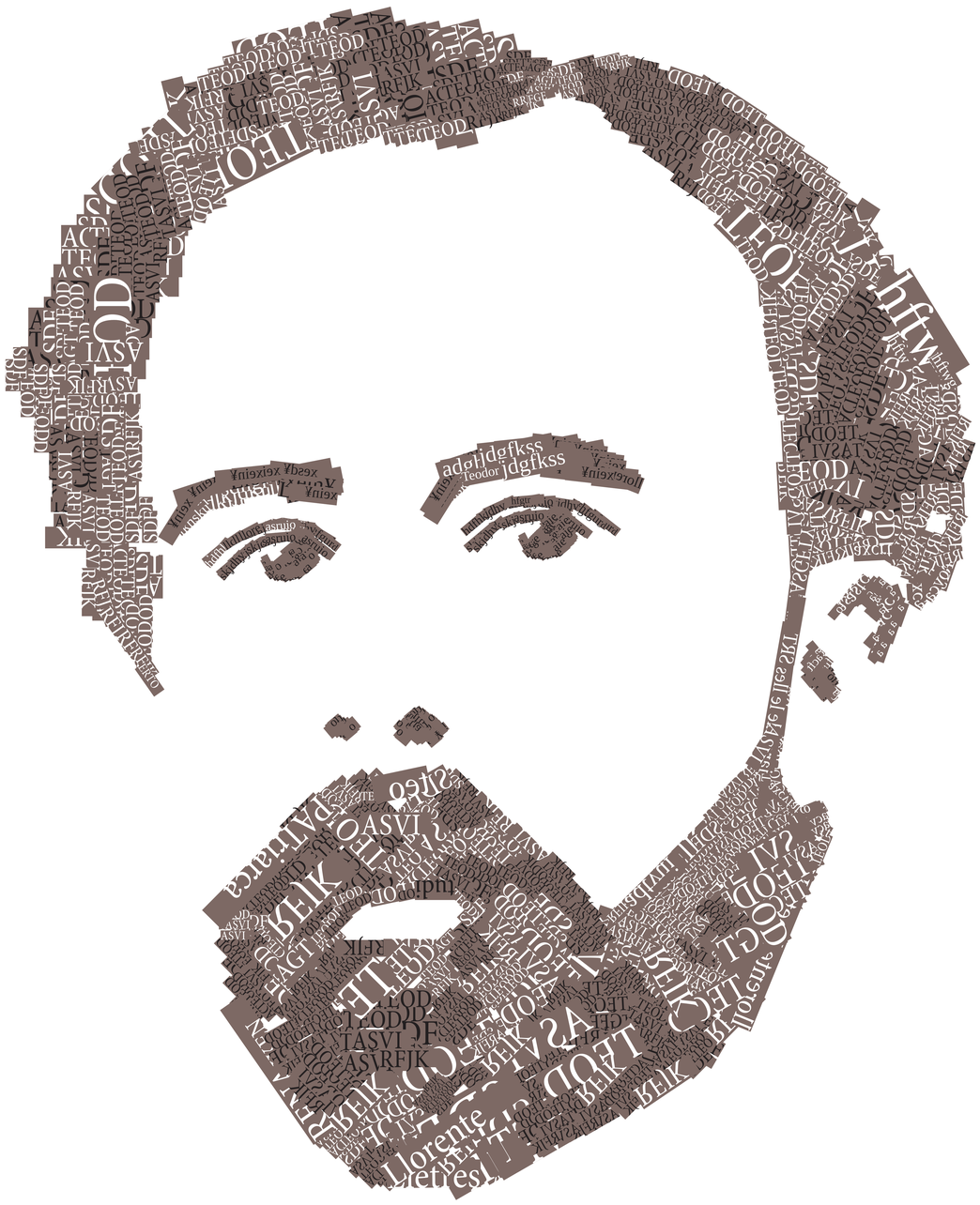

Teodor Llorente

patriarca de la Renaixença

Enguany es complix el centenari de la mort de Teodor Llorente i Olivares (1836-1911), capdavanter de la Renaixença valenciana i un dels escriptors més carismàtics i representatius de la nostra literatura contemporània. Per tal d'aproximar-nos a la seua vida i obra, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ha preparat l'exposició «Teodor Llorente: patriarca de la Renaixença», en la qual, a través de llibres, fotografies, pintures, gravats i tota classe d'objectes personals, descobrirem la cara més oculta i expressiva de qui ha sigut considerat no sols un dels escriptors i periodistes més influents del moment, sinó també l'iniciador de la poesia valenciana moderna. Un retrat que es pretén lliure de tòpics i de prejuís, i emmarcat en el context social, polític i cultural de la València de finals del segle XIX i principis del XX.

Esta exposició en format transportable
es pot sol·licitar a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
per telèfon, correu postal o correu electrònic a:

Marisol Navalón Jorque
Acadèmia Valenciana de la Llengua
Monestir de Sant Miquel dels Reis
Av. Constitució, 284
46019 València
963 874 093
navalon_mso@gva.es

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA
Àrea de Cultura

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

MuVIM
Museu Valencià de la Il·lustració i de la Modernitat

La família de Llorente

Teodor Llorente i Olivares sentia una verdadera veneració pels membres de la seua família: pels pares, Felicíssim i Maria; per l'esposa, Dolors Falcó, amb qui va contraure matrimoni en 1860; pels cinc fills, Pasqual, Maria Dolors, Irene (morta prematurament abans de complir els 30 anys), Teodor i Josefina, i pels huit néts, Maria, Filomena, Matilde, Teodor, Irene, Josefina, Caterina i Maria Dolors («flors de l'amor noves, fills dels nostres fills»), que, tal com va explicar en la composició «Íntima», tant li agradava veure córrer pel seu hort de Museros. Poemes de la profunditat i l'espiritualitat d'«El llibre de missa de la meua mare», «A ma filla Maria», «A ma filla Josefina», «Ma filla Irene» i «A ma néta Maria Bernal i Llorente» acrediten esta veneració.

Bust modelat per Eusebi Arnau en maig de 1909

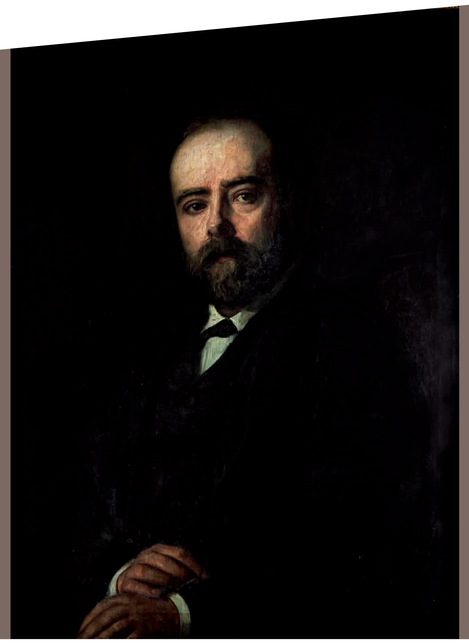

Retrat de Teodor Llorente Olivares, de Garrido

Oli sobre llona (115 cm x 82 cm) // Signatura: Garrido (marge inferior esquerre) // Col·lecció particular, València

Passes de l'Exposició Regional de 1909 corresponents a Teodor Llorente i Dolors Falcó.

El matrimoni Felicíssim Llorente i Maria Olivares, pares de Teodor Llorente.

El matrimoni Teodor Llorente i Dolors Falcó en una imatge de joventut.

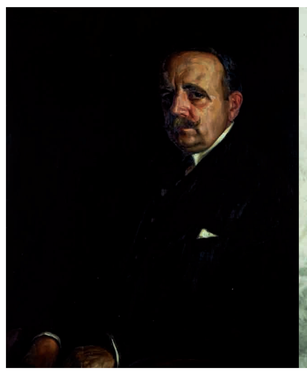

Retrat de Teodor Llorente Falcó, d'Ismael Blat i Monzó

Oli sobre llona (110 cm x 85 cm) // Signatura: «A mi buen amigo D. Teodoro Llorente y Falcó. Ismael Blat 1925» (marge superior esquerre) Col·lecció particular, València

Tres generacions de la nissaga Llorente: Teodor Llorente Olivares, Teodor Llorente Falcó (dreta) i Teodor Llorente Monleon (centre).

Fotografia d'Irene Llorente Falcó (1894).

Fotografia familiar a la platja de Natzaret.

Ulleres de vista.

Ullera de llarga vista.

Llorente, escriptor en valencià

De totes les facetes de la seua activitat intel·lectual, la que més el satisfeia era escriure poesia, i escriure-la en valencià. Totes les seues poesies més estimades i entranyables van ser escrites en la seua llengua materna i, de fet, van ser també les que abans es decidí a agrupar i publicar en *el Llibret de versos* (1885) i en les dos reedicions i ampliacions del *Nou llibret de versos* (1902 i 1909). Així, podem afirmar que, en una època en què no era gens habitual, Llorente va utilitzar el valencià com a llengua d'escriptura durant vora seixanta anys, ja que la seua primera poesia data del 1855, i l'última, de pocs dies abans de morir. També va escriure prosa en valencià: tres pròlegs, tres discursos i una dotzena d'articles. Poc, si es vol, comparat amb el volum de la seua producció poètica, però suficient per a comprovar quin era el model de llengua formal que considerava adequat.

***Bust de Teodor Llorente Olivares*, de F. Sales**

Guix amb silicona i resina de metal·l (70 cm x 45 cm x 30 cm) // Inscripció: «F. Sales 96'5» // Col·lecció particular, València

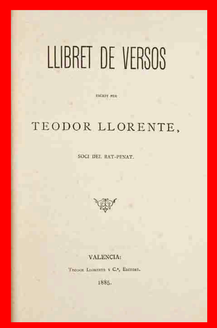

Llibret de versos (1885)

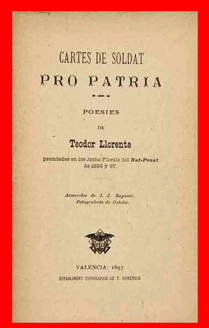

Cartes de soldat. Pro Pàtria (1897)

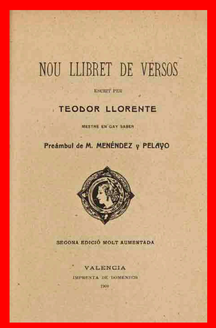

Nou llibret de versos (1909)

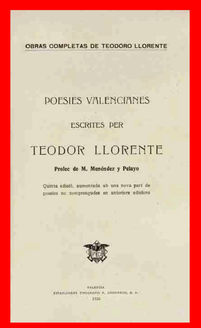

Poesies valencianes (1936)

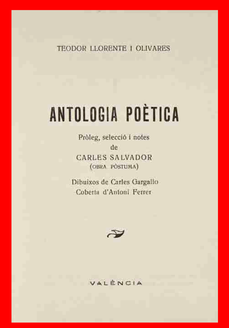

Antologia poètica (1958)

Poesia valenciana completa (1983)

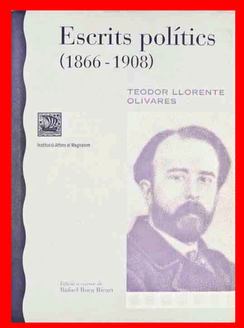

Escrits polítics (2001)

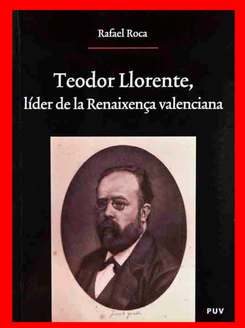

Teodor Llorente, líder de la Renaixença valenciana (2007)

Retrat de Teodor Llorente Olivares, de Joan Josep Zapater

Oli sobre llenç (125 cm x 100 cm) // Signatura: «Al finèm poeta D. Teodoro Llorente. Su af. y adm» (marge superior dret).
«J. J. Zapater» (marge central dret) // Col·lecció particular, València

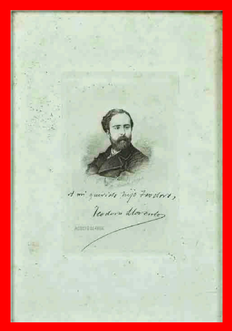

***Teodor Llorente*, de Bertomeu Maura i Montaner**

Aquarel·la (aquarela) 14 cm x 6,8 cm, paper: 31 cm x 25 cm) //
Signatura: «A mi querido hijo Teodoro, Teodoro Llorente» // Col·lecció particular, València

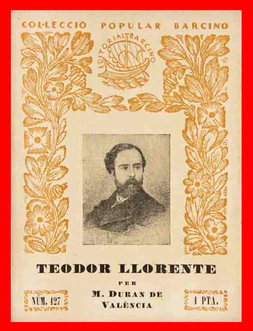

Teodor Llorente (1936)

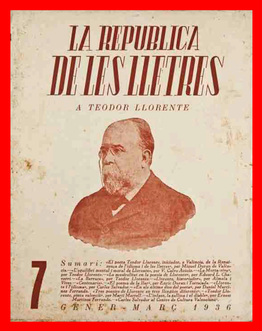

La República de les Lletres, núm. 7 (1936)

Ploma, safata i tinter.

Obricartes de marfil (París, 1889).

Llorente: periodista, historiador, traductor i polític

Llorente va ser un líder social, polític i literari, un personatge polifacètic i carismàtic sense el concurs i l'opinió del qual ben poques coses es portaren a terme a València durant el darrer terç del segle XIX. La dedicació professional a la qual Llorente va destinar més esforços i temps va ser el periodisme, iniciada en 1861 amb la direcció del diari *La Opinión* i consolidada en 1866 amb la fundació de *Las Provincias*. Més de quaranta anys de professió que el van convertir en un autèntic mestre de periodistes. Així mateix, va realitzar una tasca ingent com a traductor al castellà dels poetes romàntics europeus —francesos, italians, anglesos i alemanys, des de Victor Hugo fins a Goethe—, activitat que li conferí un major renom entre els lectors i escriptors espanyols. També va destacar com a historiador amb l'estudi dels annals valencians, dedicació que el portà a publicar la magna obra *Valencia. Sus monumentos y artes. Su naturaleza e historia* i a rebre el nomenament de cronista de València (1890). Finalment, com a polític, i fruit de la seua amistat amb Francisco Silvela, Llorente va ocupar les més altes responsabilitats del Partit Conservador valencià durant el període 1885-1903, i va ser diputat a Corts pels districtes de Sueca (1891), València (1893) i Llíria (1899), i senador per la província de València (1898).

Retrat de Teodor Llorente Olivares, de Josep Maria Brel i Giral

Oli sobre llona, (100 cm x 75 cm) / Signatura: «Brel» (marge dret, centre) / Col·lecció particular, València

Faixa de diputat provincial.

Medalla de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles.

«Cigalo d'or» que l'acreditava com a «Felibre Majorau».

Corona de la Diputació de Castelló de la Plana regalada amb motiu de la coronació de 1909.

Estatueta del monument a Teodor Llorente, de Gabriel Borràs Abella

Bronze (55 cm x 19 cm x 19 cm) / Inscripció: «El poeta Llorente. Gabriel Borràs» / Col·lecció particular, València

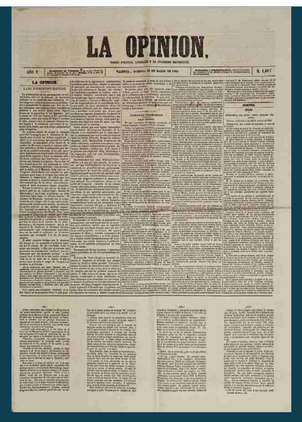

LA OPINION.

La Opinión **(1860-1866)**

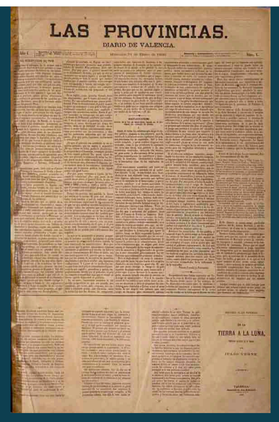

LAS PROVINCIAS.
DIARIO DE VALENCIA.

Las Provincias **(1866-)**

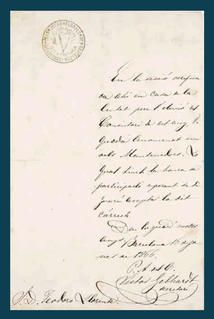

Nomenament com a mantenidor dels Jocs Florals de Barcelona de 1866.

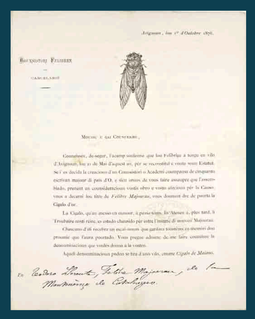

Nomenament com a «Felibre Majorau» (1876).

FAUSTO
TRAGEDIA DE
JUAN WOLFANG GOETHE
TRADUCIDA POR
DON TEODORO LLORENTE
ILUSTRADA DE
A. LIZZEN MAYER, E. SEITZ
A. SCHMITZ
PRIMERA PARTE
BARCELONA
BIBLIOTECA «ARTE Y LETRAS»
E. DURANDEU Y C.ª — Jaime March, 19
1882

Fausto **(1882)**

España
SUS MONUMENTOS Y ARTES · SU NATURALEZA E HISTORIA
VALENCIA
POR
D. Teodoro Llorente
TOMO I
BARCELONA
1887

Valencia. Sus monumentos y artes. Su naturaleza e historia **(1887)**

BIBLIOTECA UNIVERSAL
POETAS FRANCESES
DEL SIGLO XIX
TRADUCCIÓN DE VERSO CASTELLANO
POR D. TEODORO LLORENTE
EDICIÓN ILUSTRADA
BARCELONA
MONTANER Y SIMÓN, EDITORES
CALLE DE ARAGÓN, NÚM. 93
1906

Poetas franceses ilustres del siglo XIX **(1906)**

Llorente i la Renaixença

El qui seria coronat l'any 1909 com a «Poeta de València» posseïa una gran capacitat intel·lectual i un accentuat esperit emprenedor que, des del principi, li permeteren liderar el moviment literari de la Renaixença valenciana i tindre un gran ascendent fins i tot sobre els qui no compartien amb ell una mateixa ideologia política, lingüística o literària. Des de molt jove Llorente es va consagrar a la creació lírica en valencià. De la mà del mallorquí Marià Aguiló, el seu estimat mestre (bibliotecari de la Universitat de València durant el període 1858-1861, a qui dedicà el *Llibret de versos*), i en companyia de Vicent Wenceslau Querol, el seu company d'estudis, es va convertir en un dels paladins i protagonistes dels primers Jocs Florals de València (1859), que guanyà juntament amb el català Víctor Balaguer. Va ser així com es lliurà a la causa de la Renaixença, cosa que el va conduir a impulsar, amb Constantí Llombart, la societat cultural Lo Rat Penat (1878) i a mantindre un estret contacte i una intensa relació no sols amb la resta de poetes valencians (Jacint Labaila, Rafael Ferrer i Bigné, Josep Bodria, Lluís Cebrian, etc.), sinó també amb els catalans, balears i provençals, com ara Jacint Verdaguer, Miquel Costa i Llobera i Frederic Mistral.

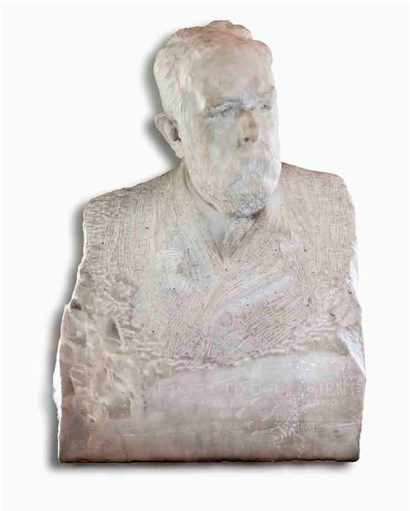

Bust de Teodor Llorente i Olivares, **de Marià Benlliure i Gil**

Marbre blanc (64 cm x 47 cm x 35 cm) / Inscripció: «Al poeta don Teodoro Llorente, su admirador y paisano, M. Benlliure. 1909»
Col·lecció particular, València

Genios y musas, **de Roberto Rubio Rossell**

Guix i làmina de metall (50 cm x 50 cm x 45 cm) / Inscripció: «Génios y Musas.
Roberto Rubio, 1908» / Col·lecció particular, València

Creueta regalada per Jacint Verdaguer (1886)

Medalla de bronze de la coronació (1909)

Oli sobre llenç de 87 x 72,5 cm realitzat en 1885 per Ignasi Pinazo i Camarlench (1849-1916) que representa Constantí Llombart (1848-1893).

Els desens Jocs Florals de Barcelona. L'ascensió a Montserrat (1868)

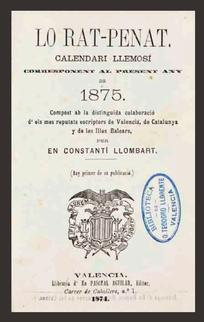

LO RAT-PENAT.
CALENDARI LLEMOSÍ
CORRESPONENT AL PRESENT ANY
DE
1875.
Compost ab la distingida colaboració d'els mes reputats escriptors de Valencia, de Catalunya y de les Illes Balears,
POR
EN CONSTANTÍ LLOMBART.
(Any primer de sa publicació.)
VALENCIA.
Lliboria d' En PONTAL ARTILLA, llibre.
Carrer de Cabillers, n.º 1.
1874.

Lo Rat-Penat. Calendari Llemosí **(1874-1883)**

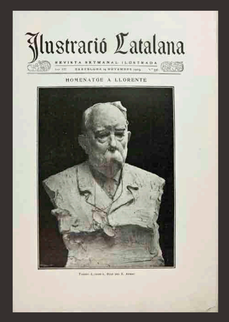

Ilustració Catalana
HOMENATGE A LLORENTE

Ilustració Catalana, **núm. 336 (14 de novembre 1909)**

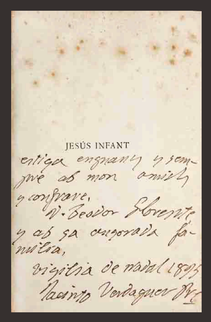

JESÚS INFANT

Exemplar de *Jesús infant* (1896), de Jacint Verdaguer, conservat a la biblioteca particular de Teodor Llorente.

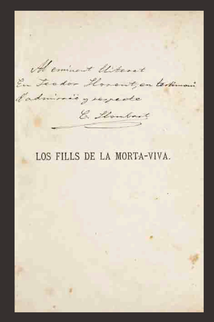

LOS FILLS DE LA MORTA-VIVA.

Exemplar de *Los fills de la Morta-viva* (1879), de Constantí Llombart, dedicat per l'autor a Teodor Llorente.

Vicent Blasco Ibáñez.

Caricatures imprimes per l'Associació de la Premsa Valenciana amb motiu del Carnavaldes de 1909.

Francesc Martí Grajales.